

PCB Oranje Nassau

Excellentieprofiel
Een zichtbaar lerende school

Juryrapport Excellente Scholen

Geldigheid predicaat:
1 januari 2022 tot 1 juli 2025

Datum vaststelling: 1 januari 2022

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
2.	Conclusie & samenvatting	4
3.	Het onderzoek naar het excellentieprofiel op basis van criteria	5
4.	Procedure	10

1. Inleiding

Introductie

Op Nederlandse scholen wordt op uiteenlopende manieren gewerkt aan goed onderwijs. Op sommige scholen leidt dat tot onderwijs van bijzondere kwaliteit. Scholen/schoolsoorten in het primair, voortgezet en (voortgezet) speciaal onderwijs kunnen zich aanmelden bij de jury Excellente Scholen voor een erkenning van die kwaliteit en waardering voor de inzet en prestaties. Het traject Excellente Scholen helpt bijzondere voorbeelden van het Nederlandse onderwijs voor het voetlicht te brengen, en wil bijdragen aan een onderwijscultuur waarin het vanzelfsprekend is expertise te delen en te streven naar verbetering.

De jury beoordeelt het excellentieprofiel op de criteria en waar mogelijk in samenhang. Het zijn de volgende criteria zoals benoemd in het aanmeldingsformulier:

- Het excellentieprofiel van de school;
- Doelen van het excellentieprofiel;
- Aanpak van het excellentieprofiel;
- Resultaten (meetbaar en merkbaar) van het excellentieprofiel;
- Evaluatie, borging, ontwikkelingen en duurzaamheid van het excellentieprofiel;
- Erkenning van het excellentieprofiel en kennisdeling met andere scholen.

2. Conclusie & samenvatting

De jury is van oordeel dat pcb Oranje Nassau het predicaat Excellente School voor primair onderwijs toekomt.

De jury is onder de indruk van de gemotiveerde leerlingen, de onderzoekende houding van de leraren en het doelgerichte onderwijs van pcb Oranje Nassau, die als voorbeeld kunnen dienen voor andere scholen.

Een zichtbaar lerende school

De reden voor pcb Oranje Nassau om voor hun school het profiel 'de zichtbaar lerende school' te realiseren, is dat ze in het ver ontwikkelde techniekonderwijs ervoeren hoe gemotiveerd leerlingen leren als ze weten waarvoor ze leren. De ambitie van de school is om dat voor alle leergebieden te realiseren, en dat is gelukt.

De leraren zijn zelf via opleidingen en onderzoek aan de slag gegaan om de kerndoelen en referentieniveaus te vertalen in leerdoelen voor leerlingen. Hierbij ontwerpen ze eigen lessen op basis van de leervorderingen van leerlingen.

Iedere leerling op pcb Oranje Nassau houdt zijn of haar leerdoelen bij in het portfolio. De leerlingen weten dat leren niet om het eindresultaat gaat, maar om het proces; dat kan in het begin moeilijk zijn, maar met doorzetten en om hulp vragen lukt het uiteindelijk. Ze kunnen trots zijn op hun eigen vorderingen.

De leerlingen en het team onderzoeken en leren

Pcb Oranje Nassau is een zichtbaar lerende school: het leerproces van de leerlingen is zichtbaar in het portfolio, en het leren van het team is zichtbaar in de onderzoekjes die zelf doen en de feedback die ze vragen. Zelfs de ouders leren, omdat ze goed zicht hebben op het leerproces van hun kinderen.

3. Bevindingen onderzoek naar het excellentieprofiel op basis van criteria

Achtergrondgegevens van de school

Sector	Primair Onderwijs
Naam school	PCB Oranje Nassau
Brin	o6RA-C1
Plaats	Zwammerdam
Bestuur	SCOPE Scholengroep

Het excellentieprofiel van de school

'De zichtbaar lerende school' – voor pcb Oranje Nassau betekent dit motto dat het leren voorop staat. Het proces van het leren en de leerdoelen zijn voor de lerende bekend. De leerling ervaart hierdoor eigenaarschap en is intrinsiek gemotiveerd om te leren.

De zichtbaar lerende school

De school heeft het profiel ontwikkeld gedurende meerdere jaren. De school excelleerde eerder al met wetenschaps- en techniekonderwijs. Daarbij hoort ook onderzoekend en ontwerpend leren en dit leidde tot meer motivatie en betrokkenheid van de leerlingen. De school heeft zich vervolgens ten doel gesteld om dit voor alle vakken mogelijk te maken. Het team is op onderzoekende manier gaan verkennen hoe de school dit kon realiseren en is kwam uit bij het programma 'Leren Zichtbaar Maken'. De wetenschappelijke onderbouwing van professor en onderzoeker John Hattie en het daaruit voortvloeiende gedachtegoed, is leidend voor de school. Het leerproces staat voorop, niet de activiteiten zelf (taken). Anders gezegd: het gaat om wat je leert, niet om wat je hebt gedaan.

Gesprekken met de leerlingen gaan ook over leren. De leraren bespreken met hen dat leren een proces is dat niet altijd makkelijk gaat: je moet even door een zogeheten leerkuil heen, maar daarna kun je meer dan ervoor.

De jury waardeert de onderzoekende houding van de teamleden en dat zij bij elk initiatief en elke onderwijsverandering hun achterliggende ambities voor ogen houden. In kleine teams worden ontwikkelingen opgepakt en uitgeprobeerd. Pas als dit resultaat heeft en prettig werkt voor de leerlingen, wordt het schoolbreed ingevoerd.

De doelen van het excellentieprofiel

Voor de school past dit profiel bij hun missie en visie, omdat ze de leerlingen graag voorbereiden op de toekomst. In de maatschappij van de toekomst is zelfstandigheid, plannen, organiseren, projectmatig werken en samenwerken essentieel, en dat wordt op

school geleerd. Daarnaast geeft de school ook aandacht aan de participatie en inspraak van leerlingen. Dat zijn namelijk ook vaardigheden die nodig zijn voor hun toekomst.

Pcb Oranje Nassau heeft in de afgelopen jaren veel bereikt in de ontwikkeling van het profiel. De jury ziet dat veel van de voorgenomen doelen gerealiseerd zijn, zoals het portfolio, het werken vanuit de kerndoelen en de referentieniveaus, de feedbackgesprekken met de leerlingen en de 'leertaal'. In gesprekken met de leerlingen konden wij duidelijk merken dat begrippen als 'leerkuil' en 'doelen beheersen' gezamenlijke taal zijn voor iedereen op de school. Voor het komende schooljaar heeft de school het doel gesteld om het lezen naar een hoger plan te brengen.

De aanpak van het excellentieprofiel

Het doel en de visie van de school zijn concreet uitgewerkt in de dagelijkse praktijk en zijn duidelijk zichtbaar in de school. Tijdens het schoolbezoek heeft de jury overal in de school het excellentieprofiel gezien. Bijvoorbeeld in de hal, waar alle leerdoelen (kerndoelen, Stichting Leerplan Ontwikkeling-doelen en referentieniveaus) aan de muur hangen in uitgewerkte portfolio-bladen.

De portfolio's geven inzicht in het leren

Vervolgens hebben we op alle drie de leerpleinen het gebruik van de portfolio's in actie gezien. Het portfolio wordt dagelijks door de leerlingen en de leraren gebruikt om de leerdoelen te volgen en te plannen. Op de portfolio-bladen is zichtbaar of een leerling zich in de aanvangsfase, de oefenfase of de beheersingsfase van een leerdoel bevindt. Het inkleuren van de bolletjes die de voortgang weergeven, doen de leerlingen zelf in overleg met de leerkracht. Voor de kleuters is het portfolio het directe observatie-instrument voor de leerkrachten.

Om de leerdoelen die op de portfoliobladen staan beschreven te bereiken, worden bij de behandeling van nieuwe leerstof succescriteria geformuleerd samen met de leerlingen. Zo is voor iedereen duidelijk wat er van hen verwacht wordt. De succescriteria lijken soms op een soort stappenplan voor de aanpak van een opdracht, in andere gevallen is het bijna een checklist waar het eindresultaat aan moet voldoen. De succescriteria helpen de leerlingen om hun eigen werk te plannen en te beoordelen, maar vooral om samen te leren. Leerlingen geven elkaar feedback aan de hand van de succescriteria, waardoor ze een hoger niveau bereiken.

De leerpleinen bevorderen samen leren

Omdat de leerlingen op leerpleinen werken met meerdere jaarlagen bij elkaar, wordt het leren van en met elkaar bevorderd. De leerlingen die een leerdoel al beheersen, helpen degenen die het nog moeten leren.

Het leerplein biedt ook de mogelijkheid om leerdoelen over schooljaren heen te tillen. Wanneer een leerling in groep 4 een leerdoel nog niet bereikt heeft, kan hij dat in groep 5 verder oefenen. Op deze manier beheerst een leerling het doel helemaal voordat hij doorgaat met het volgende leerdoel. Dit voorkomt dat leerlingen over hiaten heen moeten springen en een onderdeel niet beheersen als de klas al met de stof doorgaat. Dit resulteert in goede opbrengsten aan het einde van groep 8.

Naast de leerlingen werken ook de leraren samen op een leerplein. Er staan elke dag twee leraren tegelijk op een leerplein. De jury heeft een aantal instructiemomenten gezien waarbij de leraren op een eigen deel van het leerplein met een eigen groep werkten. Maar ons is door de teamleden verzekerd dat de leerlingen buiten de instructiemomenten overal mogen werken waar ze willen. De leraren zijn dan samen verantwoordelijk voor de hele groep. Ook vertelden zij enthousiast dat ze samen lessen voorbereiden en samen de leerlingen in hun ontwikkeling volgen.

Een lerende school

De leerlingen zijn lerend, maar ook de teamleden zijn lerend. In de teamkamer hangt zichtbaar het jaarplan van de school in de vorm van een mindmap. Per periode staat een doel uit het jaarplan centraal en dit hangt samen met het jaarplan bij het zogeheten Scrum-takenbord aan de muur. De juryleden konden op het bord precies zien waar de teamleden aan werkten, welk doel ze voor ogen hadden en wat ze al bereikt hadden. Het is erg mooi om te zien dat het team de doelen in kleine onderzoeksteams oppakt via de impactcyclus en vervolgens samen de successen viert. Het jaarverslag is simpel en effectief: van het Scrum-takenbord worden foto's gemaakt en gebundeld. De afspraken worden geborgd in het afsprakenboek.

De ouders zijn betrokken bij het leren

De juryleden hebben tijdens gesprekken ervaren dat de ouders zeer goed op de hoogte zijn van het onderwijs op de school. Tijdens een ouderavond zijn ze ondergedompeld in het concept 'leren zichtbaar maken'. Daarnaast worden ze wekelijks via de ouder-app op de hoogte gehouden van wat hun kinderen leren. De school doet dit bewust om het gesprek over thuis leren te bevorderen. De gedachte is dat wanneer ouders betrokken zijn bij het leren en dezelfde leertaal gebruiken, dit leerlingen motiveert. Denk aan een vraag als: wat heb je vandaag geleerd? In plaats van: was het leuk op school? De ouders geven aan dat hun kinderen vaak heel goed inhoudelijk kunnen vertellen over school en dat ze daar zelf als ouder ook nog van leren, bijvoorbeeld over de werking van de hersenen.

De ouders zijn ook enthousiast over het portfolio omdat het hen veel informatie geeft. Ze herinneren zich hoe vroeger een rapport eigenlijk als een verrassing kwam en dat dit hun weinig informatie gaf. Bijvoorbeeld: spelling = voldoende. Nu weten ze door de portfoliobladen welke onderdelen van spelling er zijn behandeld en hoever hun kind daarmee gevorderd is.

De school heeft naast de medezeggenschapsraad ook een ouderklankbordgroep waarin de ontwikkelingen worden besproken en de school om feedback vraagt.

De resultaten (meetbaar en merkbaar) van het excellentieprofiel

De motivatie en de betrokkenheid van de leerlingen zijn misschien niet in cijfers te meten, maar de jury heeft ze overal in de school kunnen opmerken. De leerlingen vertellen dat ze elke dag plezier hebben op school, ook als ze 's ochtends misschien even geen zin hadden om te komen. Dit gevoel verdwijnt zodra ze de school binnenkomen.

De leerlingen voelen zich gekend en gezien. Er is openheid onder de leerlingen over het leren. Zo heeft de jury gezien hoe een leerling uit groep 8 goed aangeeft dat ze nog aan het begin van de leerkuil staat, terwijl andere leerlingen al zeggen uit de kuil te zijn.

Afstandsonderwijs

De coronaperiode was een goed testmoment om de leerhouding van de leerlingen te ervaren. De ouders onderschrijven hoe zelfstandig hun kinderen het afstandsonderwijs oppakten. Bij het afstandsonderwijs kon de school makkelijk omschakelen, omdat de leraren al gewend zijn hun eigen lessen te ontwerpen vanuit de doelen. Dat dit opeens digitaal moest, was niet een heel grote omslag. De lesdagen waren hetzelfde ingedeeld als offline.

Passend onderwijs

Aangezien pcb Oranje Nassau de enige school is in het dorp, heeft het team de ambitie om voor alle kinderen dicht bij huis onderwijs te verzorgen. Het verwijzingspercentage is laag, omdat de school zoveel mogelijk leerlingen onderwijs weet te bieden binnen de school.

Het werken vanuit de eigen leerdoelen van het kind en de leerpleinen waar de kinderen zelf hun werkplek mogen kiezen, maken dit mogelijk.

De eindopbrengsten

Op pcb Oranje Nassau volgen de leerlingen hun eigen doelen. De leerlingen leren in verschillende tempo's, maar bereiken aan het einde van groep 8 allemaal de einddoelen. De school scoort ook stevast boven het gemiddelde van scholen met een vergelijkbare populatie.

Maar op de standaard tussentoetsen zijn deze hogere resultaten niet terug te zien. Het verschil in tempo voor de individuele leerlingen strookt niet met de vaste toetsmomenten van de tussentoetsen die de stichting hanteert voor de school. De school gebruikt daarom zelf daarnaast nog adaptieve tussentoetsen. Die zet de school in wanneer het voor de leerlingen een goed moment is. De school ervaart hierdoor een realistischer beeld van de leervorderingen.

Het gaat de school erom dat leerlingen met goede leervaardigheden de school verlaten. Uit feedback van de scholen voor voortgezet onderwijs in de buurt blijkt dat ook zo te zijn. Leerlingen van pcb Oranje Nassau hebben een zelfstandige werkhouding. Op hun beurt geven oud-leerlingen als feedback terug dat het op het voortgezet onderwijs wel wennen is om weer strak in een paadje te moeten lopen.

De evaluatie, de borging, de ontwikkeling en de duurzaamheid van het excellentieprofiel

De jury heeft gezien hoe de school het profiel verder ontwikkelt en borgt. In de teamkamer hangt zichtbaar het jaarplan en de daarbij horende doelen en acties. Volgens de Scrum-methode worden er concreet en continu zaken opgepakt.

De doelen staan gepland, net als de evaluatiemomenten. Elk onderwerp van het jaarplan wordt door een groep leraren aangepakt volgens de impactcyclus. Deze kleine onderzoekjes zorgen voor verdieping en ontwikkeling. Dit jaar is bijvoorbeeld op leerplein één het doel: de succescriteria voor deze leeftijdsgroep goed gebruiken. Deze periode hebben de leraren dat uitgewerkt voor de tekenopdracht. De ervaring is nu al dat leerlingen betere tekeningen maken doordat ze elkaar feedback geven en hun eigen werk kunnen nakijken volgens de succescriteria: 'Heb ik de ogen getekend? En de oren?'

Leerplein drie (groep 7 en 8) had dit onderwerp – de succescriteria voor deze leeftijdsgroep goed gebruiken – ook opgepakt. De leerlingen hebben met de leerkracht geëvalueerd hoe het werken met de succescriteria gaat. Uit deze evaluatie kwam naar voren dat de leerlingen niet altijd meer de goede strategie weten wanneer ze verder gevorderd zijn. Daarom is er nu een spiekschrift ingesteld. Leerlingen kunnen zelf bepalen voor welke sommen of opgaven ze het prettig vinden om de stappen er nog bij te hebben. Die schrijven ze op in het spiekschrift, zodat ze ernaar terug kunnen grijpen wanneer dat nodig is.

De directeur is tevreden wanneer de onderzoekjes een aantal maanden worden uitgetoetst en wanneer de leeropbrengst omhoog gaat. Dat laatste is het criterium om te bepalen of iets schoolbreed wordt ingevoerd.

Nieuwe collega's worden goed ingewerkt

De leraren zijn continu bezig met leren. De jury is daarom blij dat er een afsprakenboek is op de school, waarin alles beschreven staat. Ook is er een goed inwerkprogramma voor nieuwe collega's, want het is veel om allemaal tot je te nemen als je op pbs Oranje Nassau komt werken. De nieuwste collega onderschrijft dit en is blij dat hij goed begeleid wordt. Daarnaast is het voordeel van op een leerplein werken dat je altijd samen met een ervaren collega staat en samen lessen voorbereid. Zo is de continuïteit gewaarborgd.

De leerlingen hebben een rol in de schoolontwikkeling

In de ontwikkeling van de school hebben de leerlingen ook een rol. “De leerlingenraad is autonoom”, benadrukt de directeur. Wat de leerlingenraad bespreekt, komt op het Scrum takenbord van het team te staan, waarna er een terugkoppeling volgt naar de leerlingenraad. Zo weten de leerlingen wat er met hun inbreng gebeurt. Leerlingen hebben echt invloed.

De erkenning van het excellentieprofiel en de kennisdeling met andere scholen

Pcb Oranje Nassau ontvangt veel bezoekers. Er is zelfs een mogelijkheid om een bezoek aan de school aan te vragen via de website. Ook is de school al meerdere keren geportretteerd in Nederlandse uitgave van het project ‘Leren Zichtbaar Maken’.

Binnen de stichting is de school goed bekend. Teamleden geven cursussen en lezingen, en collega-scholen komen op bezoek.

4. Procedure

PCB Oranje Nassau heeft zich kandidaat gesteld voor het traject Excellente Scholen. Een school die zich kandidaat stelt voor het traject doorloopt de volgende fasen:

Fase 1 Aanmeldingsperiode

Elke school die wil deelnemen aan het traject levert een beschrijving van het excellentieprofiel aan.

Fase 2 Controle door inspectie

Na de sluiting van de aanmeldingsperiode controleert de inspectie of uw school over de waardering Goed beschikt en of er geen recente contra-indicaties zijn.

Fase 3 Voorbereidingsgesprek met de jury

De jury gaat in gesprek met de school over haar excellentieprofiel. De school verheldert onduidelijkheden, gaat in op vragen op het gebied van verantwoording, legt accenten en geeft aan wat er bij het bezoek aan de school te verwachten valt.

Fase 4 Jurybezoek

Twee leden van de onafhankelijke jury bezoeken uw school. Zij waarderen het excellentieprofiel mede aan de hand van de herkenbaarheid van het verhaal van de school in de onderwijspraktijk. Bovendien kijken ze naar de eenheid in de kwaliteit en de gedragenheid van het profiel op alle niveaus van de school, van bestuur tot leerling.

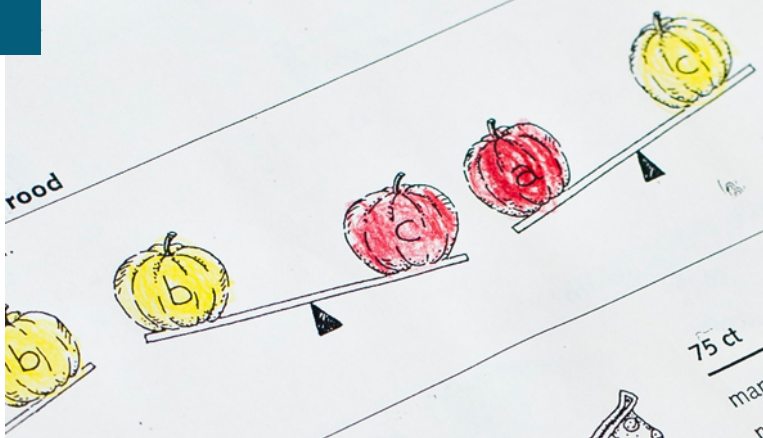
Fase 5 Rapportage en beoordeling

Na elk jurybezoek stelt de jury een rapport op. De jury geeft hierin haar bevindingen weer per onderdeel van het jurybezoek. Deze bevindingen zijn gebaseerd op de beschrijving van het excellentieprofiel van de school, dossieronderzoek, het startgesprek en het jurybezoek. Op basis van de bevindingen concludeert de jury of de school het predicaat toekomt en adviseert zij de inspecteur-generaal van het onderwijs over het wel of niet toekennen van het predicaat Excellente School.

Fase 6 Uitreiking predicaat

Het predicaat is geldig van 1 januari 2022 tot 1 juli 2025. De juryrapporten van de scholen die het predicaat krijgen, worden openbaar gemaakt.

rood

verschillende manieren.

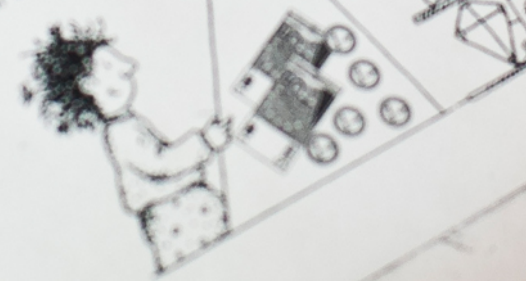
35 ct

	20	10	5
manier 1	-	2	
manier 2			
manier 3			

60 ct

	20	10	5
manier 1			
manier 2			
manier 3			

Wat koopt just?
kies dat.

Inspectie van het Onderwijs
 Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
 T-algemeen 088 6696000
 T-Loket (voor vragen) 088 6696060